

KÚRIA

Bfv.II.400/2014/8.szám

A Kúria Budapesten, a 2014. év november hó 13. napján tartott tanácsülésen meghozta a következő

v é g z é s t:

A zsarolás büntette és más bűncselekmények miatt I. rendű terhelt és társa ellen folyamatban volt büntetőügyben az I. rendű terhelt, valamint a II. rendű terhelt védője által benyújtott felülvizsgálati indítványt elbírálva a Gyulai Járásbíróság 6.B.29/2012/33. számú, illetőleg a Gyulai Törvényszék, mint másodfokú bíróság 4.Bf.178/2013/8. számú ítéletét mindkét terhelt tekintetében hatályában fenntartja.

Felhívja a Gyulai Járásbíróságot utólagos vagyonekobjásra irányuló különleges eljárás lefolytatására.

A végzés ellen fellebbezésnek és felülvizsgálatnak nincs helye, s ebben az ügyben sem az indítvány előterjesztője, sem azonos tartalommal más jogosult újabb felülvizsgálati indítványt nem nyújthat be.

I n d o k o l á s

I.

A Gyulai Járásbíróság a 2013. január 30. napján tárgyaláson meghozott és kihirdetett 6.B.29/2012/33. számú ítéletével

I. rendű terheltet

bűnösnek mondta ki 2 rendbeli súlyos fenyegetéssel elkövetett zsarolás büntettségében [1978. évi IV. törvény (a továbbiakban: korábbi Btk.) 323. § (1) bekezdés, (2) bekezdés b) pont], 2 rendbeli társtettesként üzletszerűen elkövetett kerítés büntettségében [korábbi Btk. 207. § (1) bekezdés, (2) bekezdés], üzletszerűen elkövetett kerítés büntettségében [korábbi Btk. 207. § (1) bekezdés, (2) bekezdés], társtettesként aljas indokból elkövetett könnyű testi sértés büntettségében [korábbi Btk. 170. § (1) bekezdés, (3) bekezdés 1. fordulat] és kényszerítés büntettségében [korábbi Btk. 174. § (1) bekezdés].

Ezért őt - halmazati büntetésül - 3 év 6 hónap börtönbüntetésre és 4 év közügyektől eltiltásra ítélte azzal, hogy a börtönbüntetés legalább háromnegyed részének kitöltése után feltételes szabadságra bocsátható;

a II. rendű terheltet

bűnösnek mondta ki bűnsegédként súlyos fenyegetéssel elkövetett zsarolás büntettségében [korábbi Btk. 323. § (1) bekezdés, (2) bekezdés b) pont], 2 rendbeli társtettesként üzletszerűen elkövetett kerítés büntettségében [korábbi Btk. 207. § (1) bekezdés, (2) bekezdés], társtettesként aljas indokból elkövetett könnyű testi sértés büntettségében [korábbi Btk. 170. § (1) bekezdés, (3) bekezdés 1. fordulat] és bűnsegédként elkövetett kényszerítés büntettségében [korábbi Btk. 174. § (1) bekezdés - nyilvánvaló elírás, nincs bekezdés].

Ezért őt - halmazati büntetésül - 2 év, végrehajtásában 5 év próbaidőre felfüggesztett, börtönbüntetésre ítélte azzal, hogy a börtönbüntetés végrehajtásának elrendelése esetén annak legalább háromnegyed részének kitöltése után feltételes szabadságra bocsátható.

Ezt meghaladóan az I. rendű és a II. rendű terhelteket egyetemlegesen kötelezte bűnügyi költség megfizetésére.

A mindkét terhelt tekintetében kétirányú fellebbezések alapján másodfokon eljáró Gyulai Törvényszék a 2013. október 10. napján nyilvános ülésen meghozott és kihirdetett 4.Bf.178/2013/8. számú ítéletével az első fokú ítéletet mindkét terhelt tekintetében megváltoztatta:

- az I. rendű terhelt börtönbüntetését 5 évre, közügyektől eltiltását 6 évre súlyosította,

- a II. rendű terhelt börtönbüntetése végrehajtásának felfüggesztését, valamint „a végrehajtás elrendelése esetén” kitételt mellőzte,
egyebekben azzal hagyta helyben az első fokú ítéletet, hogy - a felrótt bűncselekmények megnevezését az I. rendű terhelt tekintetében 2 rendbeli zsarolás büntette, 2 rendbeli társtettesként elkövetett kerítés büntette, kerítés büntette, társtettesként elkövetett testi sértés büntette és kényszerítés büntette; a II. rendű terhelt tekintetében bűnsegédként elkövetett zsarolás büntette, 2 rendbeli társtettesként elkövetett kerítés büntette, társtettesként elkövetett testi sértés büntette és bűnsegédként elkövetett kényszerítés büntette gyanánt helyesbítette,
- a kényszerítés büntöttét érintően az (1) bekezdésre utalást mellőzte,
- a tárgyalási napok felsorolásából 2012. november 21. napját mellőzte.

II.

A bíróság jogerős ügydöntő határozata (alapítélet) ellen felülvizsgálati indítványt nyújtott be

- előbb a II. rendű terhelt védője a Be. 416. §-a (1) bekezdésének a) pontját megjelölve a bűnösség megállapítása, b) pontját megjelölve az elkövetéskor hatályos Btk. alkalmazása folytán hátrányosabb feltételes szabadságra bocsáthatóság, a bűnsegédi magatartás és a végrehajtás felfüggesztésének mellőzése, és c) pontját megjelölve egyrészt - hivatkozva a Be. 373. §-a (1) bekezdésének II.b) pontjára is - az ítélet meghozatalában törvényben kizárt bíró részvétele, másrészt - hivatkozva a Be. 373. §-a (1) bekezdésének III.a) pontjára is - az indokolási kötelezettség elmulasztása miatt, hatályon kívül helyezés és új eljárásra utasítás érdekében;

- majd az I. rendű terhelt a Be. 416. §-a (1) bekezdésének a) pontját megjelölve a bűnösség megállapítása, a b) pontjának megjelölése nélkül az elkövetéskor hatályos Btk. alkalmazása folytán hátrányosabb feltételes szabadságra bocsáthatóság, c) pontját megjelölve egyrészt - hivatkozva a Be. 373. §-a (1) bekezdésének II.b) pontjára is - az ítélet meghozatalában törvényben kizárt bíró részvétele, másrészt - hivatkozva a Be. 373. §-a (1) bekezdésének III.a) pontjára is - az indokolási kötelezettség elmulasztása miatt, hatályon kívül helyezés és új eljárásra utasítás érdekében.

1. Mindkét indítvány állítása, hogy a másodfokú bíróság tanácsának bírái törvényben kizárt bírákként vettek részt az ítélet meghozatalában.

Az I. rendű terhelt az alapügy másodfokú eljárásban indítványozta a másodfokú bíróság kizárását, arra hivatkozással, hogy a másodfokú bíróság tanácsának egyik bírāja (dr. J P) első fokon és a másodfokú bíróság elnöke (dr. B P) másodfokon korábban bírálként már eljárta vele szemben, s a bizonyítékok hátrányos értékelésével kedvezőtlen határozatot hoztak, ezért elfogultak [Be. 21. § (1) bekezdés e) pont]. Elnökének érintettsége miatt pedig elfogult a másodfokú bíróság összes bírāja is.

A Szegedi Ítéltábla a Bkk.III.539/2013/2. számú végzésével a másodfokú bíróság kizárását megtagadta. II. rendű terhelt védőjének indítványa szerint a két bíró korábbi eljárásából nem következik a másodfokú bíróság tanácsának és a másodfokú bíróság összes bírójának az elfogultsága. Figyelmen kívül maradt azonban, hogy - miként a másodfokú bíróság további egyik bírāja, de nem az ítéletet meghozó tanács tagja - a másodfokú bíróság elnöke a kizárási indítványra úgy nyilatkozott, hogy elfogult.

A Be. 21. §-a (1) bekezdésének e) pontjában meghatározott kizárási ok önmagában ugyan relatív természetű, azonban a másodfokú bíróság elnöke magát elfogultnak jelölte meg, aki az ítélezés érdekét nem érintő igazgatási intézkedéseket teljesítő vezetőként hatást gyakorolhat a közvetlen vezetése alatt álló másodfokú bíróságra, s ezáltal a Be. 22. §-a alapján nem járhatott volna el a másodfokú bíróság, mert a relatív okból „kvázi abszolút kizárási ok” keletkezett - függetlenül attól, hogy a Be. 22. §-a a Be. 21. §-a (1) bekezdésének kizárási okai a)-c) pontjaira utal vissza.

Az indítványok szerint a másodfokú bíróság eljárásával sérült a tisztességes eljárás és a bírói pártatlanság alkotmányos követelménye.

2. Mindkét indítványozó hivatkozott arra, hogy az alapügyben eljárta bíróságok oly mértékben sértették meg az indokolási kötelezettségüket, hogy az alapítélet felülbírálatra alkalmatlan.

3. Mindkét indítvány sérelmezte a bűnösség részbeni megállapítását, olyan módon, hogy az érvelések hol az irányadó tényálláshoz igazodva, hol a megállapított tényekkel szemben támasztottak részben jogi, részben ténybeli kifogásokat.

Az I. rendű terhelt indítványa a tényállás I. pontját érintően tévesnek látta, hogy K Á sérelmére bűncselekményeket követett el (tényállás I. pont: zsarolás büntette, kerítés büntette), mert - az I. rendű terhelt terhére valló K Á nem szavahihető, vallomása

ellentmondásos, más ügyben csalás miatt elítélték, vallomását pedig V Zs cáfolta,

- K Á az I. rendű terhelt lánya felé felhalmozott közüzemi díjtartozását fizette vissza, így a követelés nem volt jogtalan, és a jogtalan haszonszerzési célzat hiánya a zsarolás megállapíthatóságát kizárja,

- az I. rendű terhelt K Á sérelmére nem követett el kerítést sem, mert annak elkövetési magatartása a másokkal történő nemi kapcsolat közvetlen lehetőségének a megteremtése (BH 2013.142.), márpedig K Á a tárgyaláson elmondta, hogy ő a bár parkolójában letette, mint egy csomagot.

A II. rendű terhelt védője indítványa szerint

- a terheltek részéről nincs jogtalan haszonszerzés, a sértettek oldalán pedig nincs kár, és arra nincs adat, hogy a közvetítői jutalékot az I. rendű terhelt részére megfizették volna (tényállás I. pont - párhuzamosan az I. rendű terhelt érvével),

- a II. rendű terhelt „lakbértartozás” rendezését célzó, az I. rendű terhelttel nem bizonyított szándékegységű, azaz passzív jelenléte nem alapozza meg a zsarolás büntetétéhez nyújtott pszichikai bűnsegély, sem a másodfokú bíróság által hivatkozott fizikai bűnsegély megállapíthatóságát (tényállás I. pont).

4. Mindkét indítvány sérelmezte az elkövetéskor hatályos Btk. alkalmazása folytán hátrányosabb feltételes szabadságra bocsáthatóság alkalmazását, meglátásuk szerint az elbíráláskor hatályos Btk.-t kellett volna alkalmazni, figyelemmel a 4/2013. (X.14.) BKv számú büntető kollégiumi véleményre is.

5. A II. rendű terhelt védőjének indítványa sérelmezte a bűnsegédi magatartás enyhítő körülményének és a szabadságvesztés végrehajtása felfüggesztésének mellőzését.

A Legfőbb Ügyészség a BF.514/2014/1-I. számú átiratában a felülvizsgálati indítványokat részben törvényben kizártnak, részben alaptalannak, abban a részében viszont alaposnak találta, hogy az elbíráláskor hatályos Btk.-t kellett volna alkalmazni, mert az biztosít enyhébb elbírálást, s így kedvezőbb feltételes szabadságra bocsáthatóságot mindkét terhelt részére.

A Legfőbb Ügyészség szerint a törvényben kizártság a felülvizsgálatban irányadó tényállás támadásában áll. Ebben az eljárásban nem lehet a bizonyítékokat felülmérlegelni, a tényállás felderítetlenségére és megalapozatlanságára hivatkozni. A bűnsegély büntetéskiszabási tényezőkénti figyelembevételét önmagában nem lehet sérelmezni, a büntetést is csak akkor, ha mérlegelést nem tűrő törvényi rendelkezésbe ütközik a neve vagy a mértéke.

A Legfőbb Ügyészség a kizárt bíróra hivatkozás kapcsán jelezte,

hogy a Be. 22. §-a nem utal vissza a Be. 21. §-a (1) bekezdésének d)-e) pontjaiban és a (3) bekezdésének a)-e) pontjaiban felsorolt kizárási okokra, ezért a másodfokú bíróság elnökének elfogultsága a bíróság kizárását önmagában nem alapozza meg. Az indokolási kötelezettség megsértését a Legfőbb Ügyészség nem látta megvalósulni, mert az alapügyben eljáró bíróságok a szükséges és elégséges mértékben eleget tettek ezen kötelezettségüknek.

A Legfőbb Ügyészség kifejtette, hogy a kerítés büntettséghez megkívánt megszerzés olyan elkövetői magatartás, amely megteremti a másokkal történő nemi kapcsolat közvetlen lehetőségét, és amely többnyire a passzív alany befolyásolása, rábírása folytán történik (BH 2003.142.). Így volt ez a terheltek részéről a jelen ügyben is.

A Legfőbb Ügyészség abban sem értett egyet az indítványokkal, hogy a zsaroláshoz megkívánt jogtalan haszonszerzési célzat hiányzott volna. A közvetítői díj nyilvánvalóan jogellenes, az jogtalan haszon. Az I. rendű terhelte utolsó alkalommal ennek megszerzése végett fenyegette meg a sértettet, a sértettek pedig fizettek mindkét terheltnak; az I. rendűnek közvetítői díjat, a II. rendűnek a közüzemi tartozást, azt is jelentősen meghaladó mértékben.

A Legfőbb Ügyészség a II. rendű terhelte bűnsegédi cselekvőségének vitatására reagálva felhívta a figyelmet, hogy a részesnek a becsatlakozása idején lehetősége van - ha ebben bizonytalan - behatárolni a szándéktartalmát önmaga és a tettes felé. Ha ezt nem teszi, akkor számolnia kell azzal, hogy folyamatos jelenléte esetlegesen olyanra is bátorít, ami eredetileg nem állt szándékában (BH 2014.103.). II. rendű terheltnak a 2010. január 6-án történt fenyegetésnél való folyamatos jelenléte szándékerősítőileg hatott az I. rendű terheltre, összhangban az elsőfokú ítélet 31. oldalán a 3. bekezdés utolsó mondatában rögzítettekkel.

A Legfőbb Ügyészség törvénysértőnek találta az aljas indokból elkövetett könnyű testi sértés büntettségének és a kényszerítés büntettségének a megállapítását a tényállás II. pontja alapján. Ehelyett a súlyos testi sértés büntettségének kísérletét és a hatósági eljárás akadályozásának büntetést vette törvényes minősítésnek.

A Legfőbb Ügyészség a tényállás I. pontjánál a minősített zsarolás büntetése mellől hiányolta az önbíráskodás büntettségének elmaradt megállapítását. Mindkét esetkor kapcsán hangsúlyozta azonban, hogy a törvénysértő minősítés nem eredményezte törvénysértő büntetés kiszabását.

A Legfőbb Ügyészség a megtámadott határozat tanácsülésen történő megváltoztatását, a terheltek cselekményeinek a hatályos Btk. szerinti minősítését és annak alapján a szabadságvesztés büntetések esetében a kedvezőbb feltételes szabadságra bocsáthatóság alkalmazását, míg egyebekben a megtámadott határozat hatályában

fenntartását indítványozta.

A Legfőbb Ügyészség indítványt tett arra is, hogy a Kúria hívja fel az elsőfokú bíróságot utólagos vagyonelkobzásra irányuló eljárás lefolytatására.

A Kúria az I. rendű terhelt indítványára indult Bfv.II.608/2014. számú ügyet a 2014. június 11-én meghozott Bfv.II.608/2014/4. számú végzésével a jelen ügghöz egyesítette.

III.

A Kúria azt állapította meg, hogy a felülvizsgálati indítványok nem alaposak.

A Kúria elsődlegesen az indítványokban állított ún. feltétlen eljárási szabálysértések kérdéskörét vizsgálta, ilyen eljárási szabálysértések megállapítása esetén ugyanis minden további vizsgálódás tárgytalanná válna.

1.

Az első vizsgálandó kérdés a kizárt bírák állított részvétele az ítélet meghozatalában

a) A Be. 416. §-a (1) bekezdésének c) pontja, illetőleg a Be. 373. §-a (1) bekezdésének II.b) pontja alapján felülvizsgálatnak van helye, ha az ítélet meghozatalában a törvény szerint kizárt bíró vett részt.

Az alapügyben az első fokú ítélet elleni fellebbezésének indokolásában az I. rendű terhelt terjesztett elő a másodfokú bíróság kizárására irányuló - 2013. szeptember 30-án kelt és a másodfokú bírósághoz 2013. október 1-én érkezett - indítványt, melyben a korábbi elítélése (első fokú ítélet 3. oldal) kapcsán kifogásolta a másodfokú tanács egyik bírájának korábbi elsőfokú és a másodfokú bíróság elnökének korábbi másodfokú tevékenységét. Arra jutott, hogy a másodfokú eljárásban elfogulatlan megítélés nem várható. Mivel az elfogultság a másodfokon eljáró törvényszék elnökét is érinti, a másodfokú bíróság kizárására tett indítványt. A kizárási indítvány tehát a Be. 21. §-a (1) bekezdésének e) pontján alapult.

A másodfokú bíróság 2013. október 10-én nyilvános ülést tartotta és ítéletet hozott, amely a kihirdetésekor jogerőre emelkedett. A másodfokú bírói tanács tagjai 2013. október 10-én, a másodfokon eljárt törvényszék további bírái ezt követően (ugyanis abban utalás van a tanács tagjainak már megtörtént nyilatkozatára) 2013. november 8. napjával (ekkor került sor a kizárási ügy felterjesztésére) bezárólag nyilatkoztak.

A másodfokú bíróság elnöke és a másodfokú bírói tanács tagjain túl egy másik törvényszéki bíró magát elfogultnak jelölte meg a nyilatkozatában.

A Szegedi Ítéltábla a 2013. december 10-én hozott Bkk.III.539/2013/2. számú végzésével a másodfokú bíróság kizárását megtagadta. A kizárás tárgyában hozott végzés arra korlátozódott, hogy a kizárási indítványban megjelölt „két bíró” korábbi eljárása miatt nem kizártak a másodfokú bíróság bírái. A Szegedi Ítéltábla ugyanakkor hivatalból nem döntött abban a kérdésben, hogy az elnök által magával szemben bejelentett kizárási ok kizárttá teszi-e az általa vezetett másodfokú bíróság valamennyi bíróját az eljárásból.

b) A pártatlan bírósághoz való jog mindenkit megillető emberi jog, amelyet egyrészt az 1976. évi 8. törvényerejű rendelettel kihirdetett, az Egyesült Nemzetek Közgyűlése XXI. ülészakán, 1966. december 16-án elfogadott Polgári és Politikai Jogok Nemzetközi Egyezségokmánya (14. cikk 1.), másrészt az 1993. évi XXXI. törvénnyel kihirdetett, az emberi jogok és az alapvető szabadságok védelméről szóló, Rómában, 1950. november 4-én kelt Egyezmény (6. Cikk 1.), valamint Magyarország Alaptörvénye [XXVIII. cikk (1) bekezdés] is biztosít.

Az Alkotmánybíróság a korábbi Alkotmány (1948. évi XX. törvény) 57. §-ának (1) bekezdésben mindenki számára biztosított pártatlan bírósághoz való jog alkotmányos vizsgálatát először a 67/1995. (XII.7.) AB számú határozatában végezte el, majd ezzel a kérdéssel a 17/2001. (VI.1.) AB számú határozatában, utóbb pedig a 25/2013. (X.4.) AB számú határozatában foglalkozott.

A 25/2013. (X.4.) AB számú határozat kimondta: az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdéséből fakadó alkotmányos követelmény, hogy a Be. 416. § (1) bekezdésének c) pontjában meghatározott felülvizsgálati eljárást megalapozhatja a Be. 21. § (1) bekezdés e) pontjában foglalt elfogultsági okra alapított felülvizsgálati indítvány (rendelkező rész 1. pont) abban az esetben is, ha a kizárási ok a jogerős döntés meghozatalát követően merült fel; a törvény egyéb szabályainak megfelelő felülvizsgálati indítványt érdemben kell vizsgálni, értékelni és elbírálni (Indokolás [50]).

A 25/2013. (X.4.) AB számú határozat jelentősége mindenekelőtt abban áll, hogy megváltoztatta a Kúria korábban követett gyakorlatát, amely a támadott ügydöntő határozat jogerőre emelkedése után a Be. 21. §-a (1) bekezdésének e) pontjára alapított felülvizsgálati indítványt törvényben kizártnak tekintette.

c) A Kúria az érdemi vizsgálatot elvégezte, és megállapította, hogy a törvényben kizárt bíróra hivatkozás nem alapos.

A büntetőeljárás törvény rendjében a bíró kizárásának okai részben feltétlen (abszolút), részben relatív okok. A feltétlen okok [Be. 21. § (1) bekezdés a)-d) pont, Be. 21. § (3)-(4) bekezdés, Be. 22. §] zárt kört képezve tételesen és kimerítően meghatározottak. Fennállásuk esetén a bíró eljárása törvényi paranccsal, kötelező erővel kizárt. Ezekben az esetekben más szempont szerepet nem játszhat, mérlegelésnek helye nincs.

A kizártság relatív okait [Be. 21. § (1) bekezdés e) pont] előre nem lehet meghatározni. Számtalan helyzetből fakadó olyan akadályozó okok lehetnek, amelyek megléte esetén az ügy elfogulatlan megítélése a bírótól - értelemszerűen a feltétlen okoktól eltérő egyéb okból - nem várható. Ilyen esetekben a bíró kizárása vizsgálat és mérlegelés tárgya.

A Be. 22. §-a arról rendelkezik, hogy nem járhat el - a Kúria kivételével - az a bíróság, amelynek elnökével (vagy elnökhelyettesével) szemben a Be. 21. §-a (1) bekezdésének a)-c) pontjában meghatározott kizárási ok merült fel. A bíróság valamennyi bírójának kizárásához vezető okok között nem szerepelnek a Be. 21. §-a (1) bekezdésének e) pont szerinti relatív okok. Ebből pedig a logikai értelmezés alapvető szabálya - az ellenkezőből való következtetés elve (argumentum a contrario) alapján - az következik, hogy ha a törvényhozó kifejezett akarata szerint a bíróság elnökének (vagy elnökhelyettesének) elfogultsága önmagában nem vonhatja maga után az elnök (vagy elnökhelyettes) által vezetett bíróság minden bírójának a kizárását.

A Kúria a jelen ügyben az Emberi Jogok Európai Bírósága (a továbbiakban: EJEB) által kidolgozott kettős - szubjektív és objektív - pártatlansági tesztet alkalmazta {ismerteti: a 67/1995. (XII.7.) AB határozat indokolásának II.1. pontja, a 17/2001. (VI.1.) AB határozat indokolásának III.1. pontja, a 25/2013. (X.4.) AB határozat [27] bekezdése - továbbá pl. Bárd Károly: Emberi jogok és büntető igazságszolgáltatás Európában, Magyar Hivatalos Közlönykiadó, Budapest 2007, 110-113. oldal azzal, hogy a szerző szerint az EJEB a személyes és a funkcionális megkülönböztetéssel is él}.

A szubjektív teszt alapján az EJEB elsősorban az eljárt bírónak az ügyben tanúsított konkrét magatartását vizsgálja, vagyis azt, hogy rendelkezett-e olyan előítélettel, volt-e olyan megnyilvánulása, amelyből a pártatlanságának hiányára lehet következtetni. Az objektív teszt annak a vizsgálata, hogy függetlenül a bíró személyes magatartásától, a folyamodónak volt-e jogos, indokolt, objektíve igazolható oka a pártatlanság hiányának feltételezésére. Ehhez az EJEB részletesen vizsgálja, hogy a bíró korábban milyen jellegű eljárásban, milyen feladatokat látott el, és milyen annak a

szervezetnek a belső felépítése, amelynek keretében a pártatlanságát kétségessé tevő döntések születtek.

A jelen ügyben a másodfokú bíróság tanácsának a bírái úgy nyilatkoztak, hogy nem elfogultak. Az ügyiratok áttekintésével sem volt fellelhető részükről semmiféle olyan körülmény, amely alapján az elfogultságuk felmerülhetett volna.

Következésképpen a Kúria nem értett egyet az indítványbeli álláspontokkal, osztva ezzel a Legfőbb Ügyészség álláspontját.

2.

Az indítványozók szerint az alapügyben eljáró bíróságok oly mértékben sértették meg az indokolási kötelezettségüket, hogy emiatt az alapítélet felülbírálatra alkalmatlan.

a) A Be. 416. §-a (1) bekezdésének c) pontja, illetőleg a Be. 373. §-a (1) bekezdésének III.a) pontja alapján felülvizsgálatnak van helye, ha a bűnösség megállapítása, a felmentés, az eljárás megszüntetése, a büntetés kiszabása, illetve az intézkedés alkalmazása tekintetében a bíróság az indokolási kötelezettségének oly mértékben nem tett eleget, hogy emiatt az ítélet felülbírálatra alkalmatlan.

A Kúria az 1. BKv számú kollégiumi véleménye C.2. pontjában kifejtette, hogy az indokolási kötelezettség megsértése fűződhet ténykérdésekhez és jogkérdésekhez. A ténykérdésekkel kapcsolatos indokolási kötelezettség megsértése egyrészt nem azonos a megalapozatlanság kérdésével, másrészt akkor tekinthető elmulasztottnak, ha „nem állapítható meg belőle, mire alapította a bíróság a döntését”. A jogi indokolási kötelezettség megsértése hasonlóképpen akkor áll elő, ha „nem állapítható meg belőle, még jogi következtetés útján sem, hogy milyen jogszabályon alapul valamely büntetőjogi főkérdésben hozott döntés” – és ezáltal mindkét esetben meghiúsul az érdemi felülbírálat.

Ennek megfelelő az ítélkezési gyakorlat is: „Az indokolási kötelezettség megszegése csak akkor eredményez feltétlen hatályon kívül helyezést és felülvizsgálatot is megalapozó eljárási szabálysértést, ha a megtámadott határozat indokolása tény vagy jogkérdés tekintetében oly mértékben hiányos, hogy abból nem állapítható meg, a bíróság mire alapozta a döntését” (EBH 2010.2210., EBH 2011.2387.).

Az indokolási kötelezettség elmulasztása révén azonban nem vizsgálható a bűnösség megállapításának, a felmentésnek, az eljárás megszüntetésének, a büntetéskiszabásnak, illetve az intézkedés alkalmazásának anyagi jogi helyessége, azaz a bírói értékelés eredménye az indokolási kötelezettség teljesítésével kapcsolatos

vizsgálatnak nem tárgya, mivel a mérlegeléssel szembeni, eltérő értékelést célzó támadás ezúton sem lehetséges, illetve az a - tényállás támadhatatlanságát előíró - Be. 423. §-a (1) bekezdésének megkerülését jelentené (BH 2012.32.).

b) A Kúria azt állapította meg, hogy az indítványok egyértelműen az I. rendű és a II. rendű terhelt bűnösségének a megállapítását támadják az állított indokolási kötelezettség megsértése révén is.

Az eljáró bíróságok az alapítéletből kitűnően a szükséges és elégséges mértékben eleget tettek az indokolási kötelezettségüknek: a vádhoz kötöttség keretein belül a lefolytatott bizonyítás alapján állapították meg a történeti tényállást, a bizonyítékokat számba vették, egyenként és összességében értékelték, az alkalmazott anyagi és eljárási jogi szabályhoz vezető következtetéseiket, azaz jogi álláspontjukat is felvázolták. Okfejtésük mindenekben követhető, ezáltal ellenőrizhető volt.

Ezért - szemben az indítványban foglaltakkal - a bíróságok eleget tettek indokolási kötelezettségüknek, azaz a Kúria e kérdésben is azonos állásponton volt a Legfőbb Ügyészséggel.

3.1. A felülvizsgálat olyan rendkívüli jogorvoslat, amely a jogerős ügydöntő határozattal szembeni jogi kifogás lehetőségét biztosítja, azaz nem nyitja meg a ténybeli sérelmezés lehetőségét.

A felülvizsgálati eljárásban a jogerős határozatban megállapított tényállás az irányadó. A felülvizsgálati indítványban a jogerős határozat által megállapított tényállás nem támadható [Be. 423. § (1) bekezdés]. Felülvizsgálati eljárásban bizonyításnak sincs helye [Be. 419. § (1) bekezdés, 388. § (2) bekezdés]. A jogkövetkeztetések helyessége ekként kizárólag az irányadó tényállás alapulvételével vizsgálható.

A tényállás irányadósága azt jelenti, hogy felülvizsgálatban nemcsak maga a tényállás, hanem mindaz, ami a tényállás megállapításához vezetett, támadhatatlan. Ennek megfelelően a tényállás megalapozottsága, a bizonyítékok mikénti mérlegelése sem külön-külön, sem pedig egymás viszonyában nem vizsgálható. Nincs lehetőség a bíróság bizonyítékokat értékelő tevékenységének s ezen keresztül a bűnösség kérdésének, valamint a - minősítéssel kapcsolatos, vagy más büntető anyagi jogi szabály sérelme nélkül - kiszabott büntetés, illetve annak mértéke vitatására.

A Be. 416. § (1) bekezdése a) pontjának 3. fordulata alapján helye van felülvizsgálatnak, ha a terhelt bűnösségének megállapítására a büntető anyagi jog szabályainak a megsértése miatt került sor.

Ugyanakkor az I. rendű terhelt az indítványában olyan eljárásjogi

indokokat hozott föl, amelyek nem szerepelnek a Be. 416. § (1) bekezdésének c) pontjában konkrétan és kimerítően meghatározott, a felülvizsgálatra okot adó eljárási szabálysértések között.

Az indítványok valójában az irányadó tényállást, illetve a bíróság mérlegelésének helyességét támadták, a bizonyítékok mikénti értékelését vitatták, átértékelését célozták, és mindezen keresztül kifogásolták az I. rendű és a II. rendű terheltek bűnösségének megállapítását - ami felülvizsgálatban kizárt.

Az irányadó tényállás törvényben tilalmazott támadása körébe sorolandó az I. rendű terhelte részéről annak a sérelmezése, hogy a bíróság miért K Á, és miért nem V Zs vallomását fogadta el (tényállás I. pont). K Á az I. rendű terhelte lánya felé felhalmozott közüzemi díjtartozását fizette vissza (tényállás I. pont). A II. rendű terhelte a „lakbértartozás” rendezése céljából tartózkodott a helyszínen. Még az I. rendű terhelttel való szándékegység sem nyert bizonyítást (tényállás I. pont) a II. rendű terhelte részéről és nincs adat a közvetítői jutalék megfizetésére (tényállás I. pont).

Az irányadó tényállás szerint a sértetti oldalon 400.000 forint közüzemi díjtartozás állt fenn (első fokú ítélet 3. oldal utolsó előtti bekezdés), és K Á legalább 800 eurót adott át, a lánya, F A pedig legalább 400 eurót juttatott az I. rendű részére (első fokú ítélet 4. oldal 4-5. bekezdés), s ezzel a sértetteket legalább ilyen mértékű kár érte (másodfokú ítélet 3. oldal 1. bekezdés). A tényállás nem tartalmaz olyan tény, hogy sértetti oldalról csakis közüzemi díjtartozás lerovása történt volna.

Annak állítása, hogy a II. rendű terhelte a „lakbértartozás” rendezése céljából tartózkodott a helyszínen, ahol az I. rendű terhelte megfenyegette K Á sértettet, az irányadó tényállással alá nem támasztott, sőt kifejezetten ellentétes állítás. Az elsőfokú bíróság tényként szögezte le az indokolás tényálláson kívüli részében (BH 2006.392: a ténymegállapítás indokoláson belüli helyének nincs jelentősége), hogy a II. rendű terhelte jelenléte az I. rendű terhelte szándékerősítően hatott. Indokolásul utalt a sértettek rendszeres telefonon hívására és az érdekkörében történésre (első fokú ítélet 31. oldal 3. bekezdés). Nem mellesleg a II. rendű terhelte szándékerősítő jelenlétét az elsőfokú bíróság ugyancsak az indokolás tényálláson kívüli részében állapította meg a tényállás II. pontbeli kényszerítést érintően (első fokú ítélet 32. oldal 4. bekezdés), amit a II. rendű terhelte védőjének indítványa nem is vitatott, holott mindkét esetben egyazon helyzet állt elő.

A kizártság önmagában elutasításhoz [Be. 421. § (2) bekezdés 1. mondat 1. fordulat] vezetne, érdemi elbírálásra az indítvány egyéb

érve alapján került sor.

3.2. Az I. rendű terhelt indítványa szerint K Á sérelmére nem követett el kerítést, mert annak elkövetési magatartása a másokkal történő nemi kapcsolat közvetlen lehetőségének a megteremtése (BH 2013.142.), és K Á a tárgyaláson elmondta, hogy ő a bár parkolójában letette, mint egy csomagot.

Az I. rendű terhelt indítványa a „megszerzés” értelmezésében téves.

A korábbi Btk. 207. §-a szerint a kerítés büntettét követi el, aki haszonszerzés céljából valakit közösülésre vagy fajtalanságra másnak megszerez [(1) bekezdés], és súlyosabban minősülő eset, ha a kerítés üzletszerű [(2) bekezdés].

A törvényi tényállás elkövetési magatartása a megszerzés, miáltal a bűncselekmény megvalósul, és befejezést is nyer (BH 2003.8.). Nem szükséges, hogy a későbbiekben a közösülésre vagy fajtalanságra – illetőleg a hatályos Btk. szerinti szexuális cselekményre – sor is kerüljön.

A kerítés elkövetési magatartása nem konkrétan magát a jövőbeli közösülést (fajtalanságot), hanem ilyen célból a passzív alany és nemi partnere majdani egymásra találását a passzív alany szempontjából lehetővé tevő, azt objektíve elősegítő, előmozdító tevékenység.

A kerítés elkövetőjének tehát nem szükségszerű az alanyi kapcsolata a passzív alany majdani nemi partnerével, akinek kiléte ismeretlen is lehet a kerítő és/vagy a passzív alany számára. Másként fogalmazva nem a majdani nemi partner kiléte ismeretének, hanem az adott tartalmú nemi partnerkapcsolat közvetlen, más személy közbejöttét nem igénylő objektív lehetősége megteremtésének van jelentősége.

Az ilyen értelemben vett közvetlenség a megszerzés kettős célzatából folyik: egyrészt abból, hogy a kerítő haszonszerzési célt követ, másrészt abból, hogy a passzív alanyt a nemi tevékenység felé irányítja.

A 1908. évi XXXVI. törvénycikk 43-47. §-ai iktatták be a magyar jogrendbe a kerítés bűncselekményét. Már a törvényjavaslat miniszteri indokolása kifejezésre juttatta, hogy a kerítés kereskedés (akkor: a női) testtel, a "másnak" nem kell a megszerzés időpontjában meghatározott személynek lennie, a megszerzés tágabb jelentőségű a reábír (csábít) kifejezéseknél, a "megszerzés" kifejezés használatával a javaslat a büntetőjogi védelmet a lehető legtágabb körre terjeszti ki, teljesen elég, ha a megszerzés megtörtént már azzal, hogy a tettes a sértett nőnek nyújt segílyt

vagy módot a mással való közösülésre vagy fajtalanságra, akár pedig a harmadik érdekelt "más" személyt juttatja hozzá az áldozatul kiszemelt nőhöz.

A kerítés szerepelt az 1961. évi V. törvényben is. A törvényjavaslat miniszteri indokolása szerint a kerítés fogalma azokat a cselekvéseket öleli fel, amelyeket valaki abból a célból fejt ki, hogy másnak harmadik személlyel való nemi érintkezését lehetővé tegye, elősegítse. Az elkövetési cselekmény, a „megszerzés” tágabb fogalom a rábírásnál, mert mindennemű, a cél elérésének megfelelő magatartást átfog. Ilyen pl. az alkalom nyújtása a sértett és partnere találkozásához, a felek összehozása, a találkahely fenntartása, ahol a felek a nemi aktust elvégezhetik stb. De ez a gyűjtőfogalom felöleli azt a magatartást is, amikor a kerítő nemi aktusra magát már elhatározott félnek a másik féllel való összejövételét mozdítja csupán elő.

A korábbi Btk. törvényjavaslatának miniszteri indokolása az előzőeket tükrözi: a „másnak megszerzés” tágabb fogalom, mint a közösülésre vagy fajtalanságra rábírás, minden olyan magatartást átfog, amellyel a kerítő lehetőséget teremt mások nemi kapcsolatára, akár elhatározták már a partnerek ezt a kapcsolatot, akár nem.

A „megszerzés” olyan elkövetői magatartás, amely megteremti a sértett másokkal történő nemi kapcsolatának közvetlen lehetőségét, és amely többnyire a passzív alany befolyásolása, rábírása folytán történik (BH 2003.142.). A törvény azonban nem kíván meg közvetlen kapcsolatot az elkövető és a sértettel közösülő vagy fajtalankodó, illetőleg szexuális cselekményt végző „más” személy között. A kerítés bűncselekményének nem fogalmi ismérve, hogy az elkövető az elkövetési tevékenység kifejtése révén kapcsolatba kerüljön azzal a harmadik személlyel is, aki a passzív alany szexuális szolgáltatását igénybe veszi, tényállásszerűen megvalósul azzal, ha az elkövető haszonszerzés céljából megteremti a passzív alany mással vagy másokkal történő nemi kapcsolatának - közösülésének vagy fajtalanságának - a közvetlen lehetőségét (BH 2012.145.).

A hatályos Btk. törvényjavaslatának indokolásában áll: a megszerzés - a bírói gyakorlat szerint - olyan magatartás, amely közvetlenül megteremti a lehetőséget más személyek nemi érintkezésére; ez leggyakrabban a passzív személy rábírásával, befolyásolásával valósul meg.

Az irányadó tényállás I. pontja szerint

- az I. rendű és a II. rendű terhelt rábírására előbb K Á, majd lánya, F A is A-ban, bárókban szexuális szolgáltatást nyújtott az oda betérő vendégeknek,
- a sértetteket a II. rendű terhelt látta el ruhaneművel,

óvszerrel, síkosítóval és fogamzásgátlóval,
- a sértetteket az I. rendű terhelt gépkocsival szállította ki a külföldi bárokba, ahonnan aztán később vissza is szállította.

A felrótt és a felülvizsgálati indítványban kifogásolt cselekmények tehát nemcsak a megszerzésben, hanem minden elemében tényállásszerűek.

3.3. A II. rendű terhelt védőjének indítványa szerint a tényállás I. pontjában a II. rendű terhelt jelenléte a „laktartozás” rendezését szolgálta és passzív volt, úgyhogy nem alkalmas sem pszichikai bűnsegély, sem a másodfokú bíróság által hivatkozott fizikai bűnsegély megállapítására.

Az indítvány valójában az irányadó tényállástól eltérően, azt mintegy átírva szól „laktartozás” rendezését szolgáló jelenlétről. Ilyetén átírással azonban nem alapozható felülvizsgálat, hiszen - miként már szóba lett hozva - a felülvizsgálat alapját az irányadó tényállás képezi.

Az elsőfokú bíróság - erről is esett már szó - félreérthetetlenül pszichikai bűnsegélyt állapított meg a II. rendű terhelt részéről az I. rendű terhelt által elkövetett zsarolás büntette kapcsán. A másodfokú bíróság direkt módon nem foglalkozott a bűnsegély kérdésével, ámde a büntetéskiszabási tényezők értékelése körében mellőzte a bűnsegély enyhítő körülménykénti értékelését, éspedig azzal, hogy „a fizikai bűnsegédlet nem értékelhető enyhítő körülményként” (másodfokú ítélet 4. oldal 2. bekezdés).

A Kúria mindössze megjegyzi, hogy az indirekt álláspont a jelen ügyben téves, és nem áll összhangban az 56. BkV számú büntető kollégiumi vélemény III.5. pontjával, miszerint a bűnsegédnek általában kisebb a szerepe a bűncselekményben, mint a tettesnek, ezért a bűnsegédi minőség általában enyhítő körülmény. A II. rendű terhelt szándékerősítő jelenléte fizikai bűnsegélyt nem képezhet, és nincs olyan ítélkezési gyakorlat sem, hogy a fizikai bűnsegélynek ne volna enyhítő jellege.

4. Mindkét indítvány és a Legfőbb Ügyészség egyező álláspontra jutott abban a kérdésben, hogy az elkövetéskor hatályos Btk.-hoz képest a hatályos Btk. kedvezőbb elbírálást biztosít mindkét terhelt számára, figyelemmel a 4/2013. (X.14.) BkV számú büntető kollégiumi véleményre.

A Kúria ezzel nem értett egyet.

A korábbi Btk. 2. §-ának 1. mondata és 2. mondatának 2. fordulata - miként a hatályos Btk. 2. §-ának (1) bekezdése és (2) bekezdésének 2. fordulata - alapján a bűncselekményt főszabályként az elkövetése

idején hatályban lévő büntető törvény alapján kell elbírálni. Ezzel szemben a cselekmény elbírálásakor hatályban lévő új büntető törvény alkalmazásának van helye, ha annak alapján a cselekmény enyhébben bírálendő el.

Annak eldöntése során, hogy melyik büntető törvény biztosítja a terheltnek felrótt cselekmény enyhébb elbírálását, a töretlen ítélkezési gyakorlat szerint össze kell vetni az elkövetéskor és az elbíráláskor hatályos büntető törvények általános és különös részeinek valamennyi rendelkezését, majd az összevetés alapján lehet és kell eldönteni: melyik büntető törvény biztosítja az enyhébb elbírálás lehetőségét.

A 4/2013. (X. 14.) BK számú büntető kollégiumi vélemény szerint a határozott tartamú szabadságvesztés esetében a feltételes szabadságra bocsátás lehetőségének legkorábbi, törvény erejénél fogva kötelező időpontjára vonatkozó rendelkezés a hatályos Btk. 2. § (1)-(2) bekezdése szerinti elbírálás fogalmába tartozik, így megváltozása alapot ad - enyhébb elbírálás címén - a módosító (új) törvény alkalmazására.

Az utalt büntető kollégiumi vélemény azon alapul, hogy az elbírálás fogalmát - megfelelésben a büntető törvény időbeli hatályával kapcsolatos ítélkezési gyakorlattal - széles körűnek, a törvényi rendelkezések egészét felölelőnek tekinti. Az elbírálás magában foglalja a büntetés nemének és a büntetés mértékének a meghatározását - is. Márpedig „a büntetés kiszabása alatt továbbra is a büntetés nemére és mértékére vonatkozó ítéleti rendelkezést kell érteni, a szabadságvesztés végrehajtási fokozatának és a feltételes szabadságra bocsátás legkorábbi időpontjának meghatározása továbbra sem a büntetés kiszabásának része” (Kúria Bfv.I.534/20143/5.).

Tehát az elbírálás és - az annak részét képező - büntetés (kiszabása) nem azonos fogalmak.

A 4/2013. (X.14.) BK számú büntető kollégiumi véleményében a Kúria már eldöntötte, s így vitássá nem tehető, hogy a bíróság az ügydöntő határozata jogerőre emelkedése előtt a kedvezőbb elbírálni valótságot első fokon, másodfokon és harmadfokon egyaránt alapozhatja - ha egyéb eltérés a két büntető törvény rendelkezései között nincs - kizárólagosan a kedvezőbb feltételes szabadságra bocsáthatóságot lehetőségre.

A jogerőt követő felülvizsgálati eljárásban azonban a büntetés kifogásolhatósága korlátok közé van szorítva. Felülvizsgálatnak ugyanis akkor van helye, ha a bűncselekmény törvénysértő minősítése miatt törvénysértő büntetést szabtak ki vagy törvénysértő intézkedést alkalmaztak; a büntetőjog más szabályának megsértése miatt törvénysértő büntetést szabtak ki vagy törvénysértő intézkedést alkalmaztak; a büntetés végrehajtását a Btk. 86. § (1) bekezdésében foglalt kizáró ok ellenére függesztették fel [Be. 416. § (1) bekezdés b) pont].

A jelen ügyben mindkét indítványozó a büntetést egyedül azon okból vonta kifogás alá, hogy az alapügyben nem alkalmazták az új büntető törvényt, holott az kedvezőbb feltételes szabadságra bocsáthatóságot enged.

A Kúria azt állapította meg, hogy a felrótt cselekmények büntetési

tételei mindkét büntető törvényben azonosak (minősített zsarolás büntette: két évtől nyolc évig terjedő szabadságvesztés; minősített kerítés büntette: egy évtől öt évig terjedő szabadságvesztés; minősített testi sértés büntette: három évig terjedő szabadságvesztés; kényszerítés büntette: három évig terjedő szabadságvesztés). A halmazati szabályoknak megfelelően mindkét büntető törvény szerint két évtől tizenkét évig terjedő szabadságvesztés büntetés szabható ki [korábbi Btk. 85. § (1)-(3) bekezdés, hatályos Btk. 81. § (1)-(3) bekezdés]. A Kúria itt jegyzi meg, hogy a később érintendő 6.1. pontbeli törvénysértő büntetés nem járt törvény büntetés kiszabásával.

A feltételes szabadságra bocsáthatóság kedvezőbb a hatályos büntető törvényben, mert: a korábbi Btk. 47. §-a (2) bekezdésének II. tétele a börtönbüntetés legalább háromnegyed részének, míg a hatályos Btk. 38. §-a (2) bekezdésének a) pontja a végrehajtási fokozattól függetlenül a szabadságvesztés büntetés legalább kétharmad részének kitöltése után engedi a feltételes szabadságra bocsáthatóságot.

Ilyen formán az I. rendű terhelttel szemben kiszabott 3 év 6 hónap és a II. rendű terhelttel szemben kiszabott 2 év szabadságvesztés mind a nemében, mind a mértékében törvényes. A kedvezőtlenebb feltételes szabadságra bocsáthatóság valóban nem törvényes, de ezen törvénysértés törvénytelen büntetés kiszabásához nem vezetett.

Mindezekre figyelemmel a felülvizsgálati indítványok e kérdésben sem bizonyultak megalapozottnak.

5. A bűnsegélyt fentebb már érintette a Kúria. Ehelyütt ezért csak az vár megválaszolásra, hogy felülvizsgálati eljárásban sérelmezhető-e a szabadságvesztés végrehajtását felfüggesztő rendelkezés mellőzése.

A Kúria - ebben is egyetértve a Legfőbb Ügyészség álláspontjával - azt állapította meg, hogy erre nincs törvényes lehetőség, mert a büntetés törvényessége kérdésében csak akkor van helye felülvizsgálatnak, ha a kiszabott büntetés, illetve annak neme és mértéke a büntető anyagi jogi törvény valamely mérlegelést nem tűrő rendelkezésébe ütközik (BH 2012.239.).

Az adott kérdésről a másodfokú bíróság a szabad belátását követve rendelkezhetett, mert a büntetéskiszabás körében nincs parancsoló jellegű, eltérést nem engedő törvényi rendelkezés arra, hogy - ha az nem eleve kizárt [korábbi Btk. 91. § (1) bekezdés - hatályos Btk. 86. § (1) bekezdés] a bíróság miként rendelkezzen a szabadságvesztés végrehajtásának felfüggesztéséről [korábbi Btk. 89. § (1) és 90. § (1) bekezdés - hatályos Btk. 85. § (1) bekezdés].

6.1. A Legfőbb Ügyészség a tényállás II. pontjában részletezett cselekmény kapcsán tévesnek találta az alapítélet – vádirattal megegyező – azon minősítését, hogy a terheltek az aljas indokból elkövetett könnyű testi sértés büntettét és a kényszerítés büntettét valósították meg.

A Legfőbb Ügyészség az aljas indokból elkövetett könnyű testi sértés büntette helyett a súlyos testi sértés büntettének kísérletét [jelölve: korábbi Btk. 170. § (1) és (2) bekezdés, ami megfelel a hatályos Btk. 164. § (1) és (3) bekezdésének] látta elkövetettnek. Hivatkozott az elkövetők számára, a támadott testtájékra, ami a sérülésekből adódóan főként a sértett feje volt, valamint arra, hogy a földön fekvő sértettet rugdosták.

Az irányadó tényállás ugyan megjelöli, hogy a sértett a bal arcán bevérzést, a jobb oldali szemöldöke felett véraláfutást, a jobb oldali fülcimpája körül és a fejtetőn duzzanatokat szenvedett, továbbá sérülései nyolc napon belül gyógyultak, de semmit sem rögzít az erőbehatások számáról, egyértelmű irányultságáról és erejéről, azaz a sérülések pontos keletkezési mechanizmusáról – így a nem kétséges elvi felvethetőség ellenére nincs kellő alapja az átminősítésnek.

A Legfőbb Ügyészség másfelől a kényszerítés büntette helyett a hatósági eljárás akadályozásának büntettét [jelölve: korábbi Btk. 242/A. § (1) és (2) bekezdés 1. fordulat, ami kényszerítés hatósági eljárásban büntettekénti megnevezés mellett megfelel a hatályos Btk. 278. § (1) bekezdés és (2) bekezdés 1. mondatának] látta megállapíthatónak. Arra hivatkozott, hogy a hatósági eljárás akadályozásának (kényszerítés hatósági eljárásban) büntette még az eljárás megindítása előtt is elkövethető azáltal, ha a kényszerítés arra irányul, hogy a passzív alany ne tegyen feljelentést.

Ezzel a Kúria nem értett egyet. Akadályozni ugyanis rendszerint csak egy már megindult hatósági eljárást lehet. Ha a büntetőeljárás feljelentés alapján nyomozással indul, akkor a feljelentés aktuálisan ténylegesen történő megtételében való tényállásszerű akadályozás már a vizsgált bűncselekmény kísérleteként értékelhető. Önmagában egy jövőbeni feljelentéssel „fenyegetőző” személy bántalmazása a jövőbeni feljelentés megakadályozása céljából bírósági vagy más hatósági eljárásban történő kényszerítésnek nem tekinthető.

A Legfőbb Ügyészség úgy látta, hogy miként a hamis tanúzásra felhívás (BH 2013.263.), a hatósági eljárás akadályozása is elkövethető annak megindulása előtt. Valójában azonban nincs azonos helyzet.

A hamis tanúzásra felhívás (amikor eredménytelen maradt a „felbujtás”) elkövetését valóban nem feltétlenül kíséri vagy követi büntetőeljárás. Amibe ténylegesen nem indul meg a büntetőeljárás, nincs is mit akadályozni, következésképpen az eljárás akadályoztatott nem lehetett. Ha viszont ténylegesen mégis megindul a büntetőeljárás és annak során valósul meg a tanú akarátának erőszak vagy fenyegetés útján történő befolyásolása, akkor már a többletmagatartást tartalmazó és súlyosabban büntetendő, a kényszerítésnek az igazságszolgáltatás rendje ellen irányuló sajátos esetét képező hatósági eljárás akadályozásának kísérlete valósulhat meg (EBH 2006.1389.I.).

A hatósági eljárás akadályozásának bűncselekménye tehát egyrészt a bírósági vagy más hatósági eljárás tényleges megindításához kötött, másrésztől állhat minden olyan (egyéb) cselekményben is, amelyek elkövetésével valaki erőszak vagy fenyegetés útján más személyt arra kényszerít, hogy a törvényes jogát ne gyakorolja (pl. a védő ne éljen a kérdezési, észrevételezési, indítványozási jogával) vagy kötelezettségét ne teljesítse (pl. a terhelt, a tanú, a szakértő ne jelenjen meg az eljárási cselekményen).

Az irányadó tényállás II. pontja szerint a sértett felkereste a terhelteket, kérte, hogy ne zaklassák tovább a kerítés és a zsarolás sértettjeit, ugyanakkor rendőrségi feljelentéssel fenyegetőzött - erre a terheltek kérdőre vonták a beavatkozás miatt, és a feljelentés megakadályozása érdekében bántalmazták a sértettet (első fokú ítélet 32. oldal 1-2. bekezdés). A bántalmazást követően fenyegette meg (a II. rendű terhelt folyamatos jelenlétében) az I. rendű terhelt a sértettet, hogy ne merjen a rendőrségre menni feljelentést tenni, mert volt már börtönben, úgyhogy bent és kint is „elintézi”, ha problémája adódik miatta.

E tényállás alapján a Kúria - a Legfőbb Ügyészségtől eltérő - álláspontja szerint helytálló a bűncselekmények alapügybeli minősítése.

6.2. A Legfőbb Ügyészség a tényállás I. pontjában rögzített cselekmény kapcsán tévesnek találta az alapítélet - vádirattal megegyező - azon minősítést, hogy a minősített zsarolás büntette [jelölve: korábbi Btk. 323. § (1) bekezdés, (2) bekezdés b) pont, ami megfelel a hatályos Btk. 367. § (1) és (2) bekezdés b) pontjának] mellett nem állapította meg az önbíráskodás büntettének elkövetését is [korábbi Btk. 273. § (1) bekezdés, ami megfelel a hatályos Btk. 368. § (1) bekezdésének].

Ezt azzal indokolta, hogy a követelések két különböző személy érdekkörében merültek fel, és eltérő célból: a közüzemi tartozás esetében jogos igényérvényesítés, a közvetítői jutalék esetében

jogtalan haszonszerzési célból került sor a fenyegetésre, az I. rendű terhelt cselekménye egymástól elkülönült, más-más különböző jogvéde érdekét sértett, így halmazatban valósult meg a két bűncselekmény.

A Kúria másként látja. A tényállás I. pontbeli történések együttes elbírálást igényelnek.

K Á és lánya, F A a II. rendű terhelt felé a bérleményében lakva 400.000 forint közüzemi díjhátralékkal tartoztak. Ennek rendezése érdekében bírta rá az I. rendű és II. rendű terhelt előbb K Á-t, majd F A-át külföldi szexuális szolgáltatás nyújtására. Ebbe a „vállalkozásba” a terheltek befektettek: az I. rendű gépkocsival külföldre kiszállította, majd onnan hazaszállította a sértetteket; a II. rendű terhelt kellékekkel (ruhanemű, óvszer, síkosító, fogamzásgátló) látta el a sértetteket.

Az I. rendű terhelt napi ötven eurónyi közvetítői jutalékra és értelemszerűen az útiköltség megtérítésére tartott igényt, míg a II. rendű terhelt értelemszerűen a sértetti tartozáshoz és a kellékek ellenértékéhez akart hozzájutni.

A sértetti teljesítések kapcsán viszont szétválaszthatatlan, hogy az I. rendű terhelt fenyegetéseinek hatására az adott sértett adott alkalommal milyen címen (tartozás, jutalék, útiköltség, kellék) fizetett.

Az irányadó tényállásban két konkrét sértetti fizetés van rögzítve:

- K Á 800 eurót adott át az I. rendű terheltnek a „ruhaneműkért és az A-ba történt szállítás költségeként”, és ekkor az I. rendű terhelt „1.500,- euró, valamint a fennmaradó 400.000,- forint további megfizetését kérte”;
- F A „400 eurót adott át a bárt üzemeltető ismeretlen személyazonosságú E nevű személynek azzal, hogy adja át” az I. rendű terheltnek, ám nem került megjelölésre, hogy milyen címen (mire) történt ezen fizetés.

Tehát a terhelti követelések és a sértetti fizetések egyaránt szétválaszthatatlanok voltak arra nézve, hogy azok milyen címen követeltek, illetőleg fizetették, ezért a zsarolás büntettekénti egységes minősítés a helytálló.

Ez a megoldás értékelés alá vonja azt is, hogy nincs olyan elkülöníthető fenyegetés az I. rendű terhelt részéről, amely kizárólagosan a tartozás megfizetését követelte volna. Ennek csak látszólagosan mond ellent, hogy az I. rendű terhelt K Á-t, majd F A-át az irányadó tényállás szerint a „tartozás megfizetése érdekében” fenyegette meg, azonban nem kétséges, hogy a közvetítői jutalékot és az útiköltséget is követelte tőlük.

A Kúria tehát nem látott kellő alapot a zsarolás büntette mellett az önbíráskodás büntettének a megállapítására.

7. A Legfőbb Ügyészség jelzésével egyetértve, a Kúria felhívta az elsőfokú bíróságot arra, hogy folytasson le a Be. 570. § (1) bekezdés a) pontja szerinti különleges eljárást utólagos vagyonek Kobzás végett, ugyanis a támadott jogerős ügydöntő határozatban nincs rendelkezés a vagyonek Kobzásról annak ellenére, hogy vagyonek Kobzást kell elrendelni arra a bűncselekmény elkövetéséből eredő vagyonra, amelyet az elkövető a bűncselekmény elkövetése során vagy azzal összefüggésben szerzett [hatályos Btk. 74. § (1) bekezdés a) pont].

A bemutatottak folyamányaként a Kúria - a Be. 424. §-a (1) bekezdésének 1. fordulata alapján tanácsülésen, a Be. 420. § (1) bekezdése 1. mondatának 1. fordulata szerinti összetételben eljárva - a felülvizsgálati indítványoknak nem adott helyt. A megtámadott határozatot - a Be. 426. §-a alapján - mindkét terhelt tekintetében hatályában fenntartotta.

A végzés elleni fellebbezés lehetőségét a Be. 3. §-ának (4) bekezdése, felülvizsgálatát pedig a Be. 416. § (4) bekezdésének b) pontja kizárja. Az esetleges újabb indítvánnyal kapcsolatos figyelmeztetés a Be. 418. §-ának (3) bekezdésén alapul azzal, hogy a bíróság - a Be. 421. §-ának (3) bekezdése szerinti feltételek fennállása esetén - az elutasító határozat hozatalát is mellőzheti.

Budapest, 2014. november 13.

Dr. Molnár Gábor Miklós s.k. a tanács elnöke, Dr. Feleky István s.k. előadó bíró, Dr. Kiss Sándor s.k. bíró

A kiadmány hitelélül:

bírósági ügyintéző
NYM